

Florence

HEMELSE
PRACHT & PRAAL

bellissima

De mooie huiskamer van de stad

ARCHITECTUUR IN
ZWART-WIT

MMM,
CUCINÀ
ITALIANA

OPKOMST EN
ONDERGANG VAN DE MACHT

Heerlijk
relaxed hier...

HIER ROLT
DE BAL VAN
HET CALCIO

MET
UITNEEMBARE
KAART





Florence



Uitgeverij ANWB

Inhoud

Het belangrijkste eerst

Dit is Florence

Florence in cijfers

Wat is waar?

Kodakmoment

De sound van de stad

Stad en rivier

Tijdelijke kunst



Het kompas van Florence

15 manieren om je onder te dompelen in de stad

1

De navel van de wereld – **Ponte Vecchio**

2

Kunstpaleis – **Galleria degli Uffizi**

3

In het machtscentrum – **Piazza della Signoria**

4

Eindeloze bouwgeschiedenis – **de Duomo**

5

Hartje stad – **Piazza della Repubblica en Dante-buurt**

6

Gucci en Pucci – **rond de Via Tornabuoni**

7

Volmaakte harmonie – **Santa Maria Novella**

8

Pane e vino – **Mercato Centrale di San Lorenzo**

9

De wereld van de familie De'Medici – **de wijk San Lorenzo**

10

De studentenwijk – **San Marco**

11

Piazza, bella piazza – **rond de Santa Croce**

12

In- en uitzicht – **San Miniato al Monte en San Niccolòwijk**

13

Vorstelijke pracht – **Palazzo Pitti en Giardino di Boboli**

14

Renaissancetempels – **Santo Spirito en Cappella Brancacci**

15

In de wijk van de ambachtslieden – **Oltrarno**

Museumlandschap van Florence

De kerken van Florence

Palazzo's van patriciërs

Pauze, even rebooten



Overnachten



Eten en drinken



Winkelen



Uitgaan

Reisinformatie

Hoe zegt u?

Register

Fotoverantwoording

Colofon

Herinner je je deze nog?

Het belangrijkste eerst



Tegen de stroom in

Je kunt de stad verkennen vanaf de Ponte Vecchio, zoals deze reisgids voorstelt, of je begint bij een panoramisch uitzicht in de geurige Giardino delle Rose. Dan daal je weer af en laat je meevoeren door het straatleven in Oltrarno – te midden van kunstenaarsateliers en trattoria's.



Altijd aan de rivier

Zoek bij mooi weer een plekje aan de Arno, zoals aan het stadsstrand Easy Living (zie ook) in de schaduw van de middeleeuwse San Niccolò-toren. Met uitzicht op de trage, voorbijstromende rivier kun je lekker relaxen en de nieuwe indrukken de revue laten passeren.



De Duomo van boven

Meestal strekken de rijen bezoekers voor de dom zich uit over de hele Piazza San Giovanni. Maar je kunt ze allemaal te slim af zijn en in de Biblioteca delle Oblate met de lift omhoogzoeven naar de Caffeteria (zie ook). Zowel in het café als op het dakterras heb je het mooiste uitzicht op de koepel van de Duomo Santa Maria delle Fiore. Bovendien worden hier cappuccino, lekkere taart en kleine gerechtjes geserveerd.

Het volle leven

Bij Macelleria Nerbone (zie ook) aan de Mercato Centrale zie je in een uurtje meer Florentijns leven dan op welke plek in de stad ook. Op de houten bankjes voor de traditionele slagerij kun je de bedrijvigheid mooi bekijken en daarbij een portie *lampredotto* (pens) of olijven en een glas chianti proeven.

Florence in de ochtendschemer

Als je zonder een massa toeristengezelschappen op de Ponte Vecchio wilt staan, moet je al bij het krieken van de dag op pad. Zoek dan boven op de zonnewijzer, rechts van de Cellini-buste, de kleine stenen salamander. Die zal je de hele dag geluk brengen.

Florence in de regen

Laat je niet afschrikken door een regenachtige dag. Bij regen toont Florence zijn ware gezicht. En in het museum is het op zijn allermooist als het buiten miezert. Zelfs het uitzicht van het dakterras van de Galleria degli Uffizi over de dom krijgt dan een heel bijzonder tintje.



Picknick in het park

Le Cascine (zie ook) is het Central Park van Florence. Daar gaan mensen joggen of skateboarden of wordt op het groene gras een picknickkleed uitgespreid. Het klassieke menu voor buiten

bestaat uit stevig Toscaans brood, ham uit Siena, *casciotta*-kaas, pizza bianca, olijven en wijn. De *alimentari* (levensmiddelenzaken) in de stad stellen graag een picknick voor je samen.

Hoezo oud?

Naast de oude meesters Leonardo da Vinci en Michelangelo vind je in Florence ook moderne kunst, bijvoorbeeld in de Galerie Strozzi in het Palazzo Strozzi en bij de Biennale d'Arte Contemporanea, waar film, foto's, sculpturen en schilderkunst worden tentoongesteld.

Room with a view

Dit is een van de bekendste films die in de stad aan de Arno spelen. Regisseur James Ivory maakte de opnames in 1985 in het hotel Degli Orafi. Wie andere filmscènes uit Florence wil zien, kan plaatsnemen in de minibioscoop onder het dak van het museum Novecento (zie ook).



Florence is de eerste Italiaanse stad die ik leerde kennen en liefhebben. Inmiddels woon ik in Rome, maar dankzij mijn werk als journalist kan ik vaak afreizen naar de stad aan de Arno. Als ik door de middeleeuwse straatjes van Florence slenter, ontdek ik ook tegenwoordig nog altijd nieuwe verborgen pareltjes.

Vragen? Ideeën?

Laat het me weten! Mijn adres bij de ANWB

@ anwbmedia@anwb.nl

Dit is Florence

De Florentijnen vinden dat zij stijlvoller gekleed gaan dan de rest van de bevolking van de Laars, dat zij het beste Italiaans spreken en dat Florence de mooiste stad van de wereld is. De andere Italianen vinden de Florentijnen altijd een tikje te arrogant en denken dat ze gewoon het geluk hebben om in een stad met unieke kunstschaten te wonen. Zoals altijd hebben ze allemaal een beetje gelijk.

Florentijns of Arabisch?

De Florentijnen zijn terecht trots op hun taal, de taal van Dante, Petrarca en Boccaccio. Deze dichters brachten in de 14e eeuw als eersten hun werk niet uit in het Latijn, maar in de Italiaanse volkstaal. Maar door veel mensen wordt betwijfeld of het bij het moderne Florentijns wel om het echte hoog-Italiaans gaat. In 1817 meldde de Franse schrijver Stendhal in zijn werk *Rome, Naples et Florence*: 'Ik haastte me naar het theater *Hohomero* – zo spreekt men hier het woord *Cocomero* uit. Het veel geroemde Florentijns heeft me vreselijk teleurgesteld. Even dacht ik dat ze Arabisch spraken.'

Duizelingwekkend mooi

Dat de Florentijnen de C als een H uitspreken, doet niets af aan de bewondering van Stendhal voor de kunstschaten van de stad. Bij de bezichtiging van de fresco's in de Santa Croce werd hij bevangen door duizelingen, wat tot op heden het 'Stendhalsyndroom' wordt genoemd. Niet alle bezoekers worden zo meegesleept door de schoonheid van de Florentijnse kunst, maar de meeste komen daar wel voor. Alleen in Florence kom je op elke straathoek de wereld van de De'Medici's, unieke renaissanceschilderijen en imposante bouwwerken tegen.

Dagelijks leven

De Florentijnen hebben moeite met hun stadscentrum, dat steeds meer het domein van toeristen en internationale modeketens lijkt. De huren zijn er te hoog voor gewone gezinnen, die meestal in Oltrarno of in de buitenwijken wonen. Veel bewoners werken in het centrum, maar gaan toch voor het middageten op de scooter naar huis. Want bij het eten hecht men aan traditie en dat betekent een bord *pasta* of *minestra* als lunch. Wie alleen een korte

pauze heeft, probeert een warm gerecht of een salade te bemachtigen in een van de vele en overvolle lunchrestaurants, die vaak de Toscaanse specialiteiten bereiden. Culinair internationaal en hip gaat het eraan toe in de studentenwijk San Lorenzo en rond de Piazza Santo Spirito in Oltrarno, waar jonge mensen etnische en veganistische restaurants runnen.

Uitgesproken gemeenschapszin

Florence is niet alleen de zetel van een stadsbestuur dat altijd voor onafhankelijkheid heeft gestreden, het is ook de hoofdstad van een regio met een bijzondere klank: 'Toscane' – land van glooiende heuvels, cipressen, chianti en vakantie. Maar Toscane staat ook voor een lange politieke traditie van coöperaties die hun stempel op de regio en de gemeenschap hebben gedrukt. Nog steeds profiteren de boeren daar economisch van. Het openbare leven, de maatschappelijke structuren, het openbaar vervoer en de integratie van minderheden – alles functioneert hier (en in het naburige Emilia-Romagna) soepeler dan in andere Italiaanse streken. Florence wordt – net als de regio Toscane – al sinds de Tweede Wereldoorlog bestuurd door een linkse regering en is een van de welvarendste steden van Italië.



Het plein voor de dom en het baptisterium is het domein van voetgangers, soms zwieren er fietsers langs.

Verkeersopstoppingen

Waar de Florentijnen ook naartoe gaan, ze gaan altijd op de *motorino* (scooter).

Als voetganger word je in de smalle straatjes altijd door ze omringd. Voor het middeleeuwse stadshart van Florence blijft het verkeer een probleem dat eigenlijk nooit werkelijk wordt opgelost. Veel jongeren hebben de fiets als vervoermiddel ontdekt. Het fietspadennet is inmiddels al bijna 85 km lang. Bovendien rijden er vandaag de dag milieuvriendelijke, elektrische bussen.

Snikhete zomers

's Zomers, als de temperatuur in de stad oploopt tot 40°C, vluchten de Florentijnen naar de kust of naar het platteland. Ze zijn dol op hun stad, maar voor het klimaat hebben ze geen goed woord over. 's Winters is het aan de Arno vochtig en koud, 's zomers broeierig. Er steekt maar zelden een frisse bries op, hoogstens in de vroege ochtenduur. Dat zijn de mooiste momenten in Florence. Wie 's ochtends niet vroeg wil opstaan om dit mee te maken, moet maar gewoon wakker blijven.

Florence in cijfers

2^e
hoofdstad van de nieuwe staat Italië: in 1865 nam Florence deze status over van Turijn

3,54
gram goud is er nodig voor een gouden florijn, die vanaf 1252 in Florence werd geslagen

6
ballen vormen het familie-wapen van de De'Medici's

7
bruggen in Florence werden in 1944 opgeblazen door de Duitse soldaten, alleen de Ponte Vecchio bleef gespaard

17
mensen kwamen in 1966 om bij de grote overstroming

27
spelers per team stoeien om de bal bij het Calcio Storico op de Piazza Santa Croce. Na 50 minuten is de wedstrijd beslist

2
uur moet de traditionele 'ribollita' (groentesoep) op het vuur staan

33
kilometer ten oosten van de stad ligt Vinci, de geboorteplaats van de grote kunstenaar Leonardo, die jarenlang in Florence woonde

35
jaar UNESCO-werelderfgoed viert Florence in 2017. Het historische centrum kreeg in 1982 als derde locatie in Italië die status

50
euro is de boete voor het bevestigen van een hangslot op het hek voor de Cellini-buste op de Ponte Vecchio

72
musea telt Florence in totaal

85
kilometer lang is het fietspadennetwerk van de stad

277
kilo springstof ontploften in 1993 in de autobom voor het Uffizi. Bij deze maffia-aanslag kwamen vijf mensen om, delen van het museum raakten zwaar beschadigd

400
euro kost een kistje met blad-goud om heiligenbeelden en engeltjes te vergulden

700
euro ben je minimaal kwijt voor een paar damesschoenen in de traditionele schoenmakerij Mannina

9.000.000
bezoekers komen er jaarlijks naar de stad, bijna 30 keer zoveel als er Florentijnen zijn. Alleen al 2 miljoen bezoekers gaan naar het Uffizi



Wat is waar?



Florence is geen museum, maar een springlevende stad – ook dankzij de jonge mensen die uit alle windstreken hier komen wonen en vakantie vieren. Ze hebben interesse in kunst, cultuur en cafés. Elke wijk biedt zijn eigen karakteristieke mix. En het mooiste is: alle attracties zijn te voet of met de fiets te bereiken.

Het stadscentrum

Het stadscentrum strekt zich uit tussen het **treinstation** (🚶 D 3) in het westen, de **Ponte Vecchio** (🚶 E 5) en het **Uffizi** (🚶 E/F 5) aan de Arno in het zuiden, de **Giardino dei Semplici** (🚶 F/G 3) in het noorden en de **Piazza Santa Croce** (🚶 G 5) in het oosten. In dit gebied is alles te belopen en er zijn grote voetgangerszones. Openbaar vervoer is dus meestal niet nodig. Het stadscentrum wordt omringd door de nieuwere woonwijken.

Piazza della Signoria

Het centrale en belangrijkste plein is **Piazza della Signoria** (🚶 F 5). Hier ligt het Palazzo Vecchio, hier sluit het Uffizi aan en hier begint aan de Via Calzaiuoli ook het beroemde winkelgebied met alle denkbare soorten modezaken en souvenirwinkels. De cafés op de piazza zitten ondanks de hoge prijzen altijd vol. Voor de Loggia dei Lanzi proberen schoolklassen en reisgezelschappen een schaduwrijk plekje te vinden. De piazza is al ruim 700 jaar het wereldlijk centrum van Florence, waar de bewoners over het wel en wee van hun stad beslissen. Van hier is het maar een paar minuten lopen naar de twee andere grote pleinen in het stadscentrum, de **Piazza San Giovanni** (🚶 E/F 4) en de **Piazza della Repubblica** (🚶 E 4). In de Romeinse tijd was de Piazza della Repubblica, nu met tal van beroemde cafés, het centrum van Florence. Nu is het van de toeristen.



Als je in Florence je hotel wilt terugvinden, moet je weten hoe het Florentijnse **huisnummersysteem** werkt. Dit bestaat uit een dubbele nummering: de zwarte (deels blauwe) nummers horen bij woonhuizen en hotels, de rode nummers met een 'r' van *rosso* horen bij winkels, bedrijven en restaurants. De nummeringen lopen onafhankelijk van elkaar. Bij elk adres moet je dus van tevoren weten onder welke nummering het valt. Een huisnummer alleen is niet genoeg.

De historische wijken

De vier historische wijken van Florence zijn Santa Maria Novella, San Giovanni, Santa Croce en Santo Spirito. In het

gebied rond de gotische basiliek **Santa Maria Novella** (M D/E 4) vind je het patriciërspalazzo van de Strozzi's en de kerk Santa Trinità. **San Giovanni** (M E/F 4) met zijn baptisterium (doopkapel), dom en campanile (vrijstaande klokkentoren) vormt het hart van de stad. Tot deze wijk behoort ook de microkosmos van de De'Medici's: de kerk San Lorenzo en het Palazzo Medici Riccardi. In **Santa Croce** werd in de directe omgeving van de basiliek (M F/G 5) eeuwenlang leer bewerkt; uit veel straatnamen valt dat nog af te leiden. De wijk **Santo Spirito** (M D/E 5/6) ligt aan de overkant van de rivier, in Oltrarno (wat letterlijk 'over de Arno' betekent).

Oltrarno

Als je de Ponto Vecchio oversteekt, kom je in de wijk 'over de Arno'. In **Oltrarno** woonden vroeger arme ambachtslieden en wolwerkers, tot in 1550 de familie De'Medici hier het **Palazzo Pitti** (M D/E 6) betrok. Zij en hun gevolg hadden meubels en decoratie voor hun woonhuizen nodig. Zo ontstonden tussen de **Porta San Frediano** (M C 5) en de **Porta San Niccolò** (M G 6) de beroemde werkplaatsen van Oltrarno, die de oude ambachten ook nu nog perfect beheersen en traditionele producten vervaardigen als met de hand bedrukt papier, vergulde schilderijlijsten, kopergravures, maatschoenen en siersmeedwerk. Momenteel worden in Oltrarno door jonge mensen uit de hele wereld steeds meer restaurants, ateliers, kleine galeries en winkels met snuisterijen en designkleding geopend. Hier vind je ook de mooiste parken en groenvoorzieningen van de stad: het renaissancepark **Giardino di Boboli** (M D/E 6/7), de Engelse tuin van de **Villa Bardini** (M F 6) en de in het voorjaar heerlijk geurende **Giardino delle Rose** (M G 6), de rozentuin die bovendien een weids uitzicht over de stad te bieden heeft.

Openluchtmuseum

Deze omschrijving heeft Florence werkelijk verdiend: alleen hier is de renaissance bij elke stap zo levend en aanwezig en alleen hier kun je op zo'n klein oppervlak zoveel meesterwerken van de architectuur en beeldhouwkunst zien. Intussen zijn de David van Michelangelo op de **Piazza della Signoria** (M F 5) en andere beelden vervangen door kopieën, om ze te beschermen tegen de luchtvervuiling, smog en diefstal, maar dat maakt het effect van de unieke monumenten onder de blote hemel er niet minder om. En in dit fantastische openluchtmuseum zie je niet alleen de werken van de grote meesters en de harmonieuze palazzo's van patriciërs – de getuigen van het leven in de renaissance – maar ook de minder opvallende, al net zo sierlijke Madonna-altaren die de nissen van talloze huisgevels vullen.



Kodakmoment



De sound van de stad

Op de scooter door Florence scheuren – in 1961 deden Rock Hudson en Gina Lollobrigida dat al in de film *Come september*. Ze werden gevolgd door vele anderen. Het is een klassieker van het ware vakantiegevoel. Maar de sfeer van vrijheid kent zijn grenzen als je met honderden andere scooterrijders in het overvolle centrum voor het stoplicht staat. Daarom zijn veel Florentijnen overgestapt op de fiets. Het geknetter van de *motorini* hoort echter nog altijd bij de kenmerkende sound van de Italiaanse stad.

Stad en rivier

Aan de Arno ontstaan twee verschillende beelden van de stad. Van de Lungarno voor het Uffizi kijk je op de zee van huizen en *botteghe* van Oltrarno. Maar wie aan de overkant staat, bijvoorbeeld naast de toren van San Niccolò, ziet in het avondlicht de domkoepel glanzen. De rivier verdeelt de stad, maar vormt ook zijn levensader. En hij geeft een moment van ontspanning, als je er de tijd voor neemt.



Tijdelijke kunst

In Florence kom je de kunst bij elke stap tegen – niet alleen in het museum, ook op straat – letterlijk. Ware asfaltkunstenaars tekenen hun krijtschilderijen uit de losse pols op het domplein of op Piazza della Repubblica. Anderen plakken eerst een kant-en-klaar sjabloon op het plaveisel. Bijna allemaal kopiëren ze grote meesters als Botticelli en Michelangelo. Maar alleen echte asfaltschilders schenken de toeschouwers tijdelijke schoonheid. Een zomerse plensbui kan het werk waaraan ze urenlang hebben gewerkt in een paar minuten tijd wegspoelen.



Het kompas van Florence



1

De navel van de wereld – **Ponte Vecchio**

Iedereen kent hem, deze brug met zijn kleine huisjes die als vogelnesten boven de Arno hangen. Hier komen toeristen uit de hele wereld samen en bij zonsondergang is het een en al romantiek. Bezoekers komen niet alleen voor de blingbling van de juweliers, maar willen ook het unieke gevoel ervaren op een van de oudste bruggen van Europa te staan.



Ponte Vecchio, brug der bruggen. En waar heb je het mooiste uitzicht erop? Vanaf de buurbruggen natuurlijk: de Ponte alle Grazie in het oosten en de Ponte Santa Trinità in het westen.

Van lente tot herfst is de **Ponte Vecchio** 📍 ('de oude brug') het domein van de toeristen. Alleen op regenachtige winterdagen krijgen de Florentijnen 'hun' brug terug. Meestal houden ze dan bezorgd de Arno in de gaten, die met de regen aanzwelt, de stad al meer dan eens blank heeft gezet en de brug heeft verwoest. De laatste watersnood die delen van de binnenstad vernielde was in 1966. Toen is het voor de Ponte Vecchio maar net goed afgelopen.



Je onderdanen afluisteren? Dat deden de De'Medici's aan de vensterloze tralieramen van de Corridoio Vasariano, hier konden ze de Ponte Vecchio goed overzien. Maar de hoofdattractie van de Vasarigang is de unieke verzameling van ruim 7000 zelfportretten, zoals van Artemisia Gentileschi, Albrecht Dürer, Giorgio de Chirico en Joseph Beuys.

Onwelriekende dampen

Op dit punt, waar de Arno op z'n smalst is, werd al in de Romeinse tijd de eerste brug gebouwd. Maar die eerste brug werd al snel door het hoogwater meegesleurd, evenals de volgende. De huidige brug dateert uit 1354. De constructie van de stabiele, vlakke bogen was een architectonische nieuwigheid en een voorbeeld voor andere overspanningen, zoals de Rialtobrug in Venetië. In 1442 werd de Ponte Vecchio het terrein van de lokale slachters en vilders, zodat het centrum niet meer te lijden had van stank en vleesafval. Om ruimte te winnen bouwden de slaggers achter hun winkels de kleine huisjes die de brug zo karakteristiek maken.

In 1565 liet Cosimo I de' Medici, stadsbestuurder en kunstbeschermer, een gang bouwen tussen het bestuursgebouw Palazzo Vecchio en het Palazzo Pitti, waar de De' Medici's woonden. Deze 1,5 km lange gang, de **Corridoio Vasariano** ² genoemd (naar de architect Giorgio Vasari), liep dwars door het Uffizi en over de winkels op de Ponte Vecchio (en dat is nog zo). De uitgang vind je bij de Bacchinofontein in de Bobolituin in Oltrarno.

Omdat de De' Medici's bij hun oversteek over de brug last kregen van de slachtgeuren, vervingen zij in 1593 de slagers door een deftiger gilde: dat van de goudsmiden, die nog altijd heer en meester zijn op de brug.



Op de Ponte Vecchio na werden in de Tweede Wereldoorlog alle Florentijnse bruggen door nazisoldaten verwoest. In de jaren 50 werden ze herbouwd. De mooiste brug over de Arno is de **Ponte Santa Trinità** ³, met op de hoeken beelden van de Vier Jaargetijden. Deze brug dateert uit 1257. Bij de wederopbouw ontbrak het hoofd van de Primavera. Er werd een beloning uitgelooft, zonder resultaat, maar in 1961 werd het hoofd teruggevonden op de bodem van de Arno.

Het is niet alles goud wat er blinkt

De souvenirfoto op de Ponte Vecchio laat geen Florencebezoeker aan zijn neus voorbijgaan. Er zijn al miljoenen exemplaren van deze foto en hij zal nog miljoenen keren worden gemaakt. Maar dat maakt het kiekje er niet minder aantrekkelijk om. Op het smalle pad tussen de ouderwetse houten vitrines van de beroemde juwelierszaken heerst een enorme drukte. De kakofonie van de vele verschillende talen en geluiden overstemt inmiddels zelfs de muziek van de straatartiesten.

De **juweliers** zijn goed voorbereid op de toeloop van toeristen. Ze verkopen kleinoden in elke prijsklasse: van verzilverde miniatuurdomkerken tot fijnbewerkte gouden oorbellen. Neem eens een kijkje bij het aanbod van **Gherardi**, dat gespecialiseerd is in koraal. Bij **Fratelli Piccini** vind je moderne designsieraden van trendy merken.

Het gewicht van de liefde

De Ponte Vecchio wordt in het midden onderbroken door een **loggia** met drie bogen, waardoor je bij zonsondergang een romantisch zicht hebt op de rivier en de oevers van de Arno. Hier komen jongeren uit de hele wereld bij elkaar. Midden in het gewoel staat de streng ogende **buste van Benvenuto Cellini**, een beroemde goudsmid en kunstenaar uit Florence.

De jongeren komen echter niet voor het beeld, maar voor het hek eromheen.

Jarenlang hebben geliefden hangsloten aan de spijlen gehangen in de hoop op eeuwige liefde: *'Per sempre'*. Een bord van de gemeente verbiedt de nogal zware *lucchetti dell'amore*, op straffe van een boete van € 50. Maar dat schrikt de meeste stelletjes niet af.

Ook in andere steden is deze traditie, die in Florence zou zijn ontstaan, uitgegroeid tot een massafenomeen. Volgens het verhaal bevestigden studenten van de plaatselijke verplegingsacademie San Giorgio na een geslaagd eind-examen de sloten van hun kluisjes op het hek van de Ponte Vecchio.

Onder de Ponte Vecchio door

Een bijzonder uitzicht op de Ponte Vecchio heb je tijdens een tochtje met de **renaioli** 1. In vroeger tijden voeren de schippers in hun houten boten de Arno-oevers af om het zand op de rivierbedding uit te graven en aan de meesterbouwers van de stad te verkopen. Nu worden de traditionele boten, die ze met lange stokken voortduwen, gebruikt voor rondvaarten. Zowel stellen als groepen kunnen een tochtje maken. De boten vertrekken bij de Lungarno Diaz (ter hoogte van de Piazza Mentana) en varen langs het Uffizi en de Gang van Vasari, onder de Ponte Vecchio door en verder tot de Ponte Trinità en het Palazzo Corsini. Je kunt een gids huren, maar dat hoeft niet.

INFO EN OPENINGSTIJDEN

Juwelierszaken op de Ponte Vecchio 1: ma.-zo. 10-20 uur, in de winter tot 19.30, soms op ma.-ochtend gesloten

Corridoio Vasariano 2: alleen toegankelijk met een rondleiding (3,5 uur), start bij het Uffizi, info op www.firenzeturismo.it of tel. 055 29 08 32

Renaioli 1: tel. 347 798 23 56, www.renaioli.it, 45 min., volwassene in een kleine groep € 15, kind tot 12 jaar € 7,50, kind tot 7 jaar gratis; reserveren

ETEN EN DRINKEN

Bij de **Bottega del Gelato** 2 (Via Por Santa Maria 33r, tel. 055 239 65 50, dag. 7-24 uur) kun je in stijl aan een ijsje likken – in alle smaken, kleuren en vormen. Deze ijssalon is iets duurder, maar de moeite waard!



Uitneembare kaart E/F 5/6

→ OM DE HOEK

Een heel mooi uitzicht op de Ponte Vecchio en de trage, voorbijstromende Arno biedt de **Golden View Open Bar 1** (Via de' Bardi 58, reserveren is noodzakelijk, op tel. 055 21 45 02 of info@goldenviewopenbar.com, dag. 7.30-1 uur, menu € 60-80, pizza vanaf € 8) in Oltrarno, meteen links van de brug. Dit etablissement in een chic design is tegelijkertijd een café, een restaurant en een cocktailbar. Je kunt aan de toog een cappuccino drinken of in het restaurant Florentijnse biefstuk en visspecialiteiten bestellen, maar ook alleen een pizza eten. 's Avonds kun je hier terecht voor cocktails en livejazz.

2

Kunstpalazzo – Galleria degli Uffizi

Hier gaat het hart van iedere kunstliefhebber sneller kloppen. Het Uffizi behoort tot de oudste en grootste kunstverzamelingen ter wereld. Pas op: in de 45 zalen worden bijna 2000 meesterwerken getoond, dus maak een keuze.



Genoeg plaats voor beschermers van de kunst: in de lange gangen van het Uffizi konden de De'Medici's hun verzamelwoede uitleven.

Zoals de rijken in alle tijden waren ook de De' Medici's hartstochtelijke

verzamelaars. De lange gangen van de **Galleria degli Uffizi** boden het perfecte kader voor de presentatie van hun kunstschaten. Cosimo I bezat objecten uit Afrika en Amerika. Anna Maria Luisa, de laatste telg van deze familie, verzamelde gouden en ivoeren objecten en sieraden. In 1737 liet ze haar collecties na aan de familie Lorena (Lotharingen) onder voorwaarde dat ze toegankelijk zouden blijven voor het Florentijnse volk. De verzameling vormt nog altijd de kern van de voornaamste musea van Florence, zoals het Bargello, Museo Archeologico en Museo degli Argenti. Het Uffizi behoort met het Louvre in Parijs en het Prado in Madrid tot de belangrijkste musea ter wereld. Elk jaar komen er bijna twee miljoen bezoekers.



Ongelofelijk: de **façade van het Uffizi** bestaat gewoon uit cement. Giorgio Vasari, die de bouw leidde, was een voorstander van moderne technieken en gebruikte dit bouw materiaal hier voor het eerst. De estheten onder zijn vakgenoten waren natuurlijk woedend. Binnen de nieuwe, harmonieuze buitenschil liggen oudere gebouwen: een romaanse kerk en een munterij. De Galleria degli Uffizi is het belangrijkste voorbeeld van de maniëristische architectuur in Florence.

Kunst in plaats van ambtelijke documenten

Het U-vormige paleis werd in 1560 in opdracht van groothertog Cosimo I de' Medici gebouwd om ruimte te bieden aan de kantoren (*uffizi*) van het stadsbestuur. Het Uffizi werd in 1581 in gebruik genomen door Cosimo's zoon Francesco I. Op de bovenste verdieping, waar veel daglicht komt, richtte hij expositiezalen in voor de kunstcollecties van de familie. Een van de mooiste stukken in de collectie was de 'Medici-Venus', een meesterwerk van de klassieke beeldhouwkunst dat nog altijd te bekijken is in de achthoekige **Tribunezaal** (zaal 18).

De drie gangen van het Uffizi waren oorspronkelijk open loggia's waar Romeinse borstbeelden, sculpturen en portretten werden tentoongesteld (voor een deel staan ze er nu weer). Loggia betekent ook *galleria* (tunnel, gang) in het Italiaans. Met de Galleria degli Uffizi werd voor het eerst in de geschiedenis een schilderijenverzameling 'galerij' genoemd.

► INFO

Op de website www.uffizi.org/museo vind je een plattegrond en een beschrijving in het Engels en het Italiaans van de zalen en kunstwerken.

Grootse aanwezigheid van renaissanceschilders


Als je geen tijd hebt om twee of drie dagen aan de Galleria degli Uffizi te

besteden, kun je je bezoek het best voor vertrek plannen. Er zijn bovendien te veel kunstschaten voor één ochtend. Bestel kaartjes, zodat je niet in de rij hoeft te staan voor de kassa, en zoek van tevoren uit welke schilderijen en voorwerpen je graag wilt zien. De website van het museum helpt bij de voorbereiding. Mis in geen geval de *Geboorte van Venus* van Sandro Botticelli en de *Aanbidding der koningen* van Leonardo da Vinci.

Op de **derde verdieping** liggen de 45 zalen met Europese kunst uit de 12e tot de 18e eeuw. Centraal staan de Florentijnse renaissanceschilders, maar er hangen ook schilderijen van andere belangrijke Italiaanse en Europese kunstenaars. Tot mijn persoonlijke favorieten behoren *Tronende Madonna* van Cimabue en een paneel met hetzelfde onderwerp door Giotto (zaal 2), de *Geboorte van Venus* en *Primavera* van Botticelli (10-14), de *Aanbidding der koningen* van Leonardo da Vinci (15), de *Venus van Urbino* van Titiaan (83), de tondo (een rond schilderij) met *De heilige familie* (35) van Michelangelo en het portret van een dame van Goya (45).

Sinds de uitbreiding van het Uffizi met vier ongenummerde zalen gaat het bezoek op de **tweede verdieping** verder. Een van de zalen is gewijd aan de barokschilder Caravaggio (1571-1610), met onder meer zijn *Bacchus* en *Het hoofd van Medusa*.


INFO EN OPENINGSTIJDEN

Galleria degli Uffizi : Piazzale degli Uffizi 6, www.uffizi.org/museo, di.-zo. 8.15-18.50 uur, toegang tot 45 minuten voor sluiting, € 8.


Kaartjes reserveren: tel. 055 29 48 83, toeslag € 4. Absoluut reserveren, in het hoogseizoen minstens vier weken van tevoren. De kaartjes moeten een halfuur voor entree worden afgehaald, anders vervallen ze.

Let op: er zijn drie ingangen: een voor losse kaartjes, een voor groepen en een voor gereserveerde kaartjes.

ETEN EN DRINKEN

Na het bekijken van al die beroemde kunstwerken kun je even op adem komen in de **Caffetteria** , die achter zaal 45 te vinden is aan het einde van de westelijke gang. Dit museumcafé ligt op de derde verdieping op een terras boven de Loggia dei Lanzi. Je betaalt hier overigens pittige prijzen: ca. € 5 voor een kopje koffie, maar dan heb je wel een uniek uitzicht op de levendige Piazza della Signoria en een schitterend uitzicht op de koepel van de dom en het Palazzo Vecchio – ook nog mooi als het regent! De Caffetteria is alleen toegankelijk tijdens officiële openingstijden voor bezoekers van het Uffizi.

BOEKEN IN PLAATS VAN GRAAN

Aan de achterzijde van het Uffizi, op de hoek Via dei Neri en Via dei Castellani, staat rechts de **Loggia del Grano** , die in 1619 door Giulio Parigi werd gebouwd. De bovenste magazijnen dienden als graanpakhuis. In de loggia onder de bogen werd het graan verkocht. Nu is hier van donderdag t/m zondag een markt voor antiekboeken.



Uitneembare kaart E/F 5



Dagelijkse kost in het museum: hier keert bijvoorbeeld de Kruisiging van Perugino na een restauratie op zijn plaats terug.

→ OM DE HOEK

Natuurwetenschappelijke ontdekkingen

Loop je verder richting Arno de Via dei Castellani in, dan zie je rechts het **Museo Galileo** 2 (Piazza Giudici 1, www.museogalileo.it, ma., wo.-zo. 9.30-18, di. 9.30-13 uur, € 9), dat een interessant kijkje geeft in de geschiedenis van de natuurwetenschappen. Zo zie je hier de lenzen waarmee hofastronoom Galileo Galilei de manen van Jupiter ontdekte, die hij 'Medicea

Sidera' noemde, en een klok uit de 16e eeuw die naar tekeningen van Leonardo da Vinci werd gebouwd.

Wijnstraat

In de nabijgelegen **Via dei Neri** vind je de ene wijnbar na de andere. De bekendste is de **Antico Vinaio** ② (Via dei Neri 75r, dag. 8-22 uur, panini € 3,50-5), een karakteristiek café met stagelegenheid, waar je terecht kunt voor een glas wijn met wat kaas of worst. Hier kun je zelf *panini* (broodjes) samenstellen met Toscaanse specialiteiten als venkelsalami of in reepjes gesneden speenvarken. De rijen wachtende toeristen zijn echter vaak te lang als je maag knort, zelfs in de winter. Mijn tip: wijk uit naar **La Prosciutteria** ③ (Via dei Neri 54r, dag. 10.30-23 uur, glas wijn vanaf € 2,50, schotel met kaas en worst voor 2 personen vanaf € 10), een paar huizen verder aan dezelfde kant van de straat. Te midden van de geurige uitgestalde hammen van dit etablissement vind je een groot assortiment met Toscaanse wijnen en *taglieri* (vleeswarenschotels) voor zowel de kleine als de grote trek.



Na al die mooie kunst is een kleine versterking in de Via dei Neri heel aantrekkelijk.